

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/180/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8114206212
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 06. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8114206212.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcu V. R., nar. X.X.XXXX, bytom Q. č. XX, X., občan SR, právne zastúpeného Mgr. Paulínou Naništovou, advokátkou, Sládkovičova č. 8, 080 01 Prešov, proti žalovanej Slovenskej republike, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie č. 13, 813 11 Bratislava, IČO: 00 166 073, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 16. mája 2014 č. k. 20C 91/2014-36 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje sa rozsudok a vec sa vracia prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Žalobca sa domáhal náhrady škody proti štátu, ktorá mu mala vzniknúť nezákonným rozhodnutím, a to uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu vyšetrovania PZ Prešov zo dňa 4.11.1999, ČVS: OÚV-582/30-PO-99, ktorým bolo podľa § 160 ods. Tr. por. začaté trestné stíhanie a zároveň podľa § 163 ods. 1 Tr. por. účinného do 31.12.2005, vznesené obvinenie proti V. R. pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 3 písm. d) Tr. zákonná účinného do 31.12.2005 spáchania formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. Krajský súd Prešov rozsudkom zo dňa 24.10.2012, č.k. 5To 36/2012 - 695 podľa § 226 písm. c) Tr. por. účinného do 31.12.2005, oslobodil žalobcu spod obžaloby, pretože nebolo dokázané, že tento skutok spáchal žalobca.

Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) v dôsledku vznesenej námietky premlčania žalobu zamietol dôvodiac cit.: „...žalobca musí podať žalobu nielen v trojročnej subjektívnej lehote, ktorá začína plynúť odo dňa keď sa poškodený dozvedel o škode, resp. odo dňa doručenia (oznámenia) zrušujúceho rozhodnutia, ale aj v desaťročnej objektívnej lehote, ktorá začína plynúť odo dňa, keď poškodenému bolo doručené (oznámené) nezákonné rozhodnutie, ktorým bola spôsobená škoda. V danom prípade žalobcom namietané nezákonné rozhodnutie, a to uznesenie o vznesení obvinenia, bolo žalobcovi doručené dňa 10.11.1999. Premlčacia doba začala plynúť nasledujúcim dňom a uplynula dňom 11.11.2009. Žalobca podal žalobu dňa 5.3.2014, teda po uplynutí desaťročnej premlčacej doby. Vznesenú námietku premlčania považoval súd za odôvodnenú, preto mu nezostávalo nič iné ako žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal premlčaného práva, zamietnuť.“

Žalobca v odvolaní uviedol, že sa prieči princípom formálnej logiky, aby žalobca ešte v priebehu trestného konania bez toho, aby vedel, ako jeho trestná vec právoplatne skončí, podával civilnú žalobu o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Vznesenie námietky premlčania sa prieči dobrým mravom.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky ani na potvrdenie ani na zmenu napadnutého rozsudku.

Nemalo by byť sporné, že uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu vyšetrovania PZ Prešov zo dňa 4.11.1999, ČVS: OÚV-582/30-PO-99 bolo podľa § 160 ods. Tr. por. začaté trestné stíhanie a zároveň podľa § 163 ods. 1 Tr. por. účinného do 31.12.2005, vznesené obvinenie proti V. R. pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 3 písm. d) Tr. zákonná účinného do 31.12.2005 spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. Uznesenie o vznesení obvinenia bolo žalobcovi doručené dňa 10.11.1999 (čl. 34).

Rovnako je nesporné, že rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 24.10.2012, č.k. 5To 36/2012 - 695 podľa § 226 písm. c) Tr. por. účinného do 31.12.2005 bol žalobca spod žaloby oslobodený.

Žalobca si uplatnil nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím (uznesením o vznesení obvinenia) poukazujúc na to, že vedené trestné konanie malo vplyv na jeho život, nemohol nájsť zamestnanie, nakoľko bolo všade uvedené, že je voči nemu vedené trestné stíhanie, ktoré nebolo ukončené a ťažko sa bolo vyhovárať, že nie je právoplatné. Mal jedno malé dieťa, tak šiel do predčasného dôchodku. Odvolací súd v tomto smere poznamenáva, že trestné konanie voči žalobcovi bolo vedené trinásť (13) rokov!

Žalovaný namietol premlčania uplatneného nároku. Žalobca naopak tvrdil, že námietka premlčania nie je dôvodná.

Odvolací súd pripomína funkciu (účel) inštitútu premlčania. Premlčanie má motivovať osoby, aby sa včas domáhali svojich práv. Zmyslom úpravy inštitútu premlčania v občianskoprávných vzťahoch je teda nútiť oprávnený subjekt (veriteľa) pod určitou sankciou k tomu, aby vykonal svoje práva včas, t.j. v primeraných (premlčacích) dobách na súde, a tak, aby reprezentoval stav neistoty neurčitéj doby a neúnosne nemohol odďaľovať požiadavku splnenia od povinného subjektu (dlžníka). Právna úprava premlčania tým sleduje cieľ čeliť vzniku a existencii dlhotrvajúcich práv a povinností často sprevádzaných aj ich určitou neistotou, nejasnosťou a pochybnosťou. Ak možnosť premlčania nároku má plniť donucovaciu funkciu voči veriteľovi, potom zároveň prispieva k tomu, aby dlžník nebol po časovo neobmedzenú dobu vystavený zo strany veriteľa hrozbe podania úspešnej žaloby.“ (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 23.2.2006, sp. zn. 33Odo 1174/2005)

Účelom premlčania je jednak stimulovať subjekty k včasnému vykonaniu subjektívnych občianskych práv (pohľadávok), jednak čeliť tomu, aby dlžníci neboli, pokiaľ ide o ich povinnosti, vystavení po časovo neurčitéj dobe donucujúcemu zákroku (tzv. vynútiteľnosti) zo strany súdov. Tým inštitút premlčania v súlade s požiadavkou právnej istoty bráni existencii dlhotrvajúcich občianskych subjektívnych práv a nim zodpovedajúcich povinností, ktoré sú, najmä pokiaľ ide o ich dokazovanie po uplynutí dlhšej doby, vždy späté s určitou spornosťou. Možno teda povedať, že povinnému subjektu je poskytnutá námietkou premlčania účinná možnosť jeho ochrany pred uvedenými negatívnymi dopadmi dlhotrvajúcich občianskych subjektívnych práv. Je na úvahe povinného subjektu, či námietku premlčania uplatní, alebo nie. Súčasne treba pripomenúť, že Občiansky zákonník zdôrazňuje aj vlastné pričinenie subjektov, pokiaľ ide o ochranu ich práv, a požaduje, aby predovšetkým oni samé sledovali svoje subjektívne práva a robili také kroky, aby nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu.“ (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky z 11.5.2000, sp. zn. III. ÚS 158/99)

K problematike vzťahu premlčania a výkonu práv v rozpore s dobrými mravmi vyjadrila názor tak právna veda ako i judikatúra súdov, na ktorú odvolací súd poukazuje:

„Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Inštitút premlčania tým zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam. Ak uplynula zákonom ustanovená premlčacia doba a oprávnená osoba v nej určeným spôsobom na príslušnom orgáne svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premlčania, a tak spôsobiť stav, že sa

oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať na súde svojho práva. Dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní má totiž za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo (nárok) priznať (§ 10 ods. 1 tretia veta OZ). Pritom zásada hospodárnosti konania musí viesť konajúci súd k tomu, aby prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premlčania vzhľadom na to, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov na zistenie napríklad výšky zostatku pôžičky, bezdôvodného obohatenia, škody a pod. Dôvodne vznesenú námietku premlčania voči uplatňovanej pohľadávke nemožno pokladať za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi.“ (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 1.5.2005, sp. zn. 1 Cdo 148/2004 (publikovaný v ZSP 30/2005)

Opačný záver vyplýva z konštatovania Ústavného súdu Slovenskej republiky cit: „Podľa názoru ústavného súdu vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva účastníkom v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprimerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby.“ (porov. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.4.2011 sp. zn. II. ÚS 176/2011) Tiež konštatoval cit.: „Uplatnenie námietky premlčania je vo všeobecnosti potrebné považovať za výkon práva v súlade s dobrými mravmi. Ak účastník konania, voči ktorému sa táto námietka uplatnila, chce vylúčiť účinky tejto námietky pre rozpor s dobrými mravmi, mal by v zásade tento rozpor v konaní uplatniť a tento rozpor aj náležite preukázať.“ (porov. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.9.2013 sp. zn. IV. ÚS 542/2013)

Rovnako tak právna teória nevyklúčila námietku premlčania ako výkon práv odporujúci dobrých mravov „...v rámci slovenského právneho poriadku, ktorý je založený na dodržiavaní písaných právnych noriem, nesmie byť nadmerná a neuvážená aplikácia § 3 ods. 1 OZ <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3977638&FragmentId2=3977638>> na ujmu právnej istoty, ktorá je garantovaná práve písaným právom. Premlčanie ako klasický hmotnoprávny inštitút prispieva k právnej istote a je inštitútom výslovne v zákone upraveným, preto vznesenie námietky premlčania samo osebe nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi. Dôvodnosť vznesenej námietky premlčania nie je dôvodom na aplikáciu § 3 ods. 1 OZ, <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3977638&FragmentId2=3977638>> pretože by sa tým poprel účel inštitútu premlčania, ktorým je stimulácia veriteľa k včasnému uplatneniu práva tým, že v dôsledku uplatnenia premlčania dochádza k zániku právneho nároku a súd uplatnené právo nemôže v súdnom konaní priznať. Ak však k vznesenej námietke premlčania pristúpi osobitná skutočnosť, ktorú veriteľ nezavinil, môže uplatnenie námietky premlčania spôsobiť, že takýto výkon práva bude v rozpore s dobrými mravmi. Pôjde o prípady, keď vznesenie námietky premlčania ako výkon práva dlžníka má povahu šikanózneho uplatnenia práva, jeho zneužitia alebo iného rozporu s dobrými mravmi. Prípadné posúdenie rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi je možné aplikovať len vo výnimočných situáciách, po zvážení konkrétneho prípadu a má byť skôr výnimkou ako pravidlom, čo potvrdzujú aj nálezy Ústavného súdu Českej republiky. Neuvážená a nedostatočne odôvodnená aplikácia inštitútu dobrých mravov by v konečnom dôsledku mohla viesť k neželanému efektu oslabovania subjektívnych práv jednotlivcov. Posúdenie prípadného rozporu in concreto už ostáva na úvahe súdu v konkrétnom posudzovanom prípade, pričom súd by mal vždy prihliadať na skutočnosť, či účastník, na úkor ktorého sa námietka premlčania vzniesla, uplynutie premlčacej doby zavinil, resp. či mohol nejakým spôsobom ovplyvniť uplatnenie práva. Zásadnou bude i zodpovedanie otázky intenzity zásahu do subjektívnych práv účastníka konania. Súd by preto mal v aplikačnej praxi, naozaj len vo výnimočných prípadoch, zmierňovať neprimeranú tvrdosť zákona, a preto nie vždy môže platiť ulpianiovské dura lex, sed lex. Súd v podobných prípadoch majú zabrániť zneužívaniu subjektívnych práv (šikany) na úkor druhého účastníka aj vyhodnotením námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi.“ (Strapáč, P. -

Đurana, M.: Námiетка premlčania a rozpor s dobrými mravmi. Bulletin slovenskej advokácie, 19, 2013, č. 4, 14 - 22.)

Judikatúra Českej republiky vychádzajúca z rovnakej právnej úpravy rovnako nevyklúčila námietku premlčania ako možný výkon práva odporujúci dobrým mravom: „Výkon práva namietat' premlčanie uplatneného nároku môže byť považovaný v rozpore s ustanovením § 3 ods. 1 OZ, <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~Main/TArticles.ascx&phContent=~ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3977638&FragmentId2=3977638>> len ak bol prostriedkom umožňujúcim poškodiť iného účastníka právneho vzťahu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu a účelu sledovaného právnou normou by zostalo vedľajšie a z hľadiska konajúceho by bolo bez významu. Jednalo by sa tak síce o výkon práva, ktorý je formálne so zákonom v súlade, avšak išlo by o výraz zneužitia tohto subjektívneho práva (označované rovnako ako šikana) na úkor druhého účastníka, a teda o výkon v rozpore s dobrými mravmi. Tieto okolnosti by pritom museli byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania“ (porov. napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 28.6.2000, sp. zn. 21Cdo 992/99, publikovaný v časopise Soudní judikatura pod číslom 126, 11/2000, tiež rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 28.11.2001, sp. zn. 25Cdo 2905/99, publikovaný v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod C 1058, ďalej tiež rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 22.8.2002, sp. zn. 25Cdo 1839/2000, uverejnený v Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 59/2004 a uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 5.12.2002, sp. zn. 21Cdo 486/2002).

„Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane konštatoval, že námiетка premlčania zásadne dobrým mravom neodporuje; to však nevyklčuje výskyt situácií, v ktorých je uplatnenie tejto námiетки výrazom zneužitia práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil, a voči ktorému by za takejto situácie zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil“ (porov. uznesenie Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 7.12.2011, sp. zn. I. ÚS 2235/11, uznesenie Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 21.9.2011 sp. zn. I.ÚS 2364/11).

Osobitne odvolací súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 26.6.2012 sp. zn. I. ÚS 718/11, ktorý po vznesení námiетки premlčania zo strany štátu uznal za dôvodnú námietku jej rozporu s dobrými mravmi práve cit.: „Pokud žalovaný liknavě postupoval při zadání tohoto posudku a nebyl dostatečně důrazný v procesu jeho zpracování, je namístě, aby nesl majetkové následky vyvolané takovým postupem, postupem podlamujícím důvěru ve stát jako společenství občanů.“

Podľa § 22 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, najneskôr sa toto právo premlčí za desať rokov odo dňa, keď poškodenému bolo doručené (oznámené) nezákonné rozhodnutie, ktorým bola spôsobená škoda; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

V predmetnej právnej veci prvostupňový súd žalobu zamietol z dôvodu premlčania nároku uvádzajúc, že premlčacia doba začala plynúť nasledujúcim dňom po doručení uznesenie o vznesení obvinenia, t.j. 11.11.1999 a uplynula dňom 11.11.2009. Žalobca podal žalobu dňa 5.3.2014, teda po uplynutí desaťročnej premlčacej doby.

Prvostupňový súd však nereflektoval na vyššie uvedenú judikatúru a nezohľadnil skutkový stav vyplývajúci z obsahu spisu

Žalobca si uplatňuje nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, uznesením o vznesení obvinenia doručeným žalobcovi dňa 10.11.1999. Pokiaľ by sa prijal záver, že nárok žalobcu je premlčaný, k premlčaniu by došlo ešte v čase, keď žalobca ani nemohol mať vedomosť (objektívne), že mu v príčinnej súvislosti s rozhodnutím štátneho orgánu vznikla škoda. Ak by bola žaloba podaná

pred 10.11.2009, súd by totiž nemal inú možnosť ako žalobu ako predčasnú zamietnuť. Rozhodnutie o vznesení obvinenia sa totiž stalo nezákonným až právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Prešove vyhláseným dňa 24.10.2012. Takýmto výkladom by trvanie trestného konania viac ako 10 rokov, ktoré skončí oslobodzujúcim rozsudkom, malo za následok, že po vznesení námietky premlčania, by žalobca, ktorý bol nepochybne vedením trestného konania dotknutý na svojich právach, a to aj majetkových, ale i osobnostných, bol v konaní neúspešný. Odvolaciu súdu sa nejaví preto spravodlivé, aby žalobca niesol majetkové následky vyvolané liknavým postupom orgánov činných v trestnom konaní. Vznesenie námietky premlčania je preto podľa názoru odvolacieho súdu prostriedkom umožňujúcim poškodiť žalobcu, ktorý ako sám uviedol, bol trinásťročným vedeným trestným konaním postihnutý aj v pracovnom živote. Paradoxne štát, ktorý konal 13 rokov využíva premlčanie práva, čo naozaj indikuje konflikt s morálnymi zásadami.

Prvostupňový súd sa s otázkou námietky premlčania ako právneho úkonu odporujúceho dobrým mravom nezaoberal. Odvolací súd preto zrušil rozsudok (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.). Bude úlohou prvostupňového súdu vo vyššie naznačených intenciách a označenej judikatúry vec novo posúdiť a rozhodnúť vrátane trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.